

Następne 17 fol. księgi zawiera umieszczoną między zapisami 9 I 1593 i 18 V 1594 formułę przysięgi gminy na wierność i posłuszeństwo wobec zwierzchności:

Juramentum Communitatis.

Ja N. przisiegam panv Bogv, panom dziedzicznem they wssy Madlow przisiegą prawdziwą y chrześcijańską, iss ym chce bycz possluszny y vyerni ve wsithkych rzeczach pocziv ich y chrześcijańskich, dobra ych dopomagacz i przesczczegacz chce, przeciwnich slych ychsze, ktore by byly ku skodzie, ych iako nalyepiey moge gy [?]. Thak my panie Boze pomoss y wsiczny swieczy iego.

Formuła powyższa była w swej końcowej partii niejasna, co doprowadziło do tego, iż uznano za konieczne jej skorygowanie, którego dokonał na sądzie gajonym w Mędłowie 5 VII 1601 r. wikariusz katedralny, prawdopodobnie Polak, Tomasz Kościński⁵. Na fol. 20 wpisano poprawiony tekst przysięgi gminy.

Juramentum Communitatis.

Ja N. przysiegam, przysiegą prawdziwą chrześcijańską Panu Bogu y Panom swym dziedzyczom tey wsszey Mandlaw, iss onim chcę bicz poslusnym y wiernym we wssystkych rzeczach poczywich y chrześcijańskich, dobra ieych dospomagacz y rozmnazac chcę, przeciwnych zlich rzeczy, ktoreby bety ku skodzie onym, iako nalepiey moge przestrzegacz chce. Tak my dopomoss Panie Boze y wssyscy święcy iego.

ANIELA STOJANOWSKA

LIST SPUSNY MARIANNY PETRASONKI

W grupie zespołów poklasztornych Wojewódzkiego Archiwum Państwowego we Wrocławiu zachował się dokument, zasługujący naszym zdaniem na opublikowanie zarówno ze względu na język polski, w którym został sporządzony, jak i ze względu na poruszoną w nim tematykę¹.

Jest to dokument papierowy z zespołu klasztoru kanoników regularnych reguły św. Augustyna w Olesnie (woj. opolskie). Wystawiony został w Olesnie w r. 1757 i opatrzony jest pieczęcią lakową, wyciśniętą na dokumencie. Jest to pieczęć kanonii oleskiej, nieco uszkodzona, z napisem w otoku: *1746 Sigillum ducalis venerabilis canonice in Rosenberg*. Środek pieczęci wypełnia postać św. Michała Archanioła, patrona klasztoru. Pismo dokumentu jest dobrze zachowane, duże i wyraźne.

Wymieniona w dokumencie Marianna Petrasonka zostaje zwolniona z poddaństwa — od zależności feudalnej pana. Otrzymuje wolność osobistą, lecz nie w całej pełni. Wolność jej została ograniczona tylko do możliwości poruszania się na terenie Śląska. Podobne wypadki warunkowego zwolnienia chłopów z poddaństwa z tego samego okresu na terenie województwa krakowskiego przytacza Stanisław Szczotka². Zwolniony chłop otrzymywał tam wolność pod warunkiem dalszego wykonywania pewnych robót. Warunkowe jednak zwolnienia uważane były za wyjątek.

⁵ „Anno 1601 die 5 Julii celebrauimus jus bannitum in Mandlaw presentibus Henrico Seidelio, Thoma Koschiminni qui juramentum pollonicum correxit, Adama Schwartzter, Georgo Saxone et Martino Kulio, Conrado Nargio parrocho Turoviensi” (fol. 20).

¹ WAP Wrocław, Rep. 115, nr 113; Olesno, w woj. opolskim.

² S. S z c z o t k a, *Z dziejów chłopów polskich*, Warszawa 1951, s. 158 i n.

Blizszych danych dotyczących Marianny Petrasonki nie udało się zebrać. Jak wynika z dokumentu, została ona zwolniona za wierne zasługi i na jej pokorną prośbę, a nie za złożony okup. Analogiczne przykłady spotykamy w cytowanej pracy Szczotki³. Dokument brzmi:

My nizej podpisani praelat, przeor kapitułum książęcej kanoniej oleskiej znajomo czyniemy przed nasz i sukcesorów naszych tym skryptem, zesmy na pokorną prośbę Marianny Petrasonki rodem z Biskupic (pow. Bytom) względem jej sieroctwa i wiernych zasług edyktów krolewskich erga consuetum litrum z wolą naszą poddaństwa wyzpomienioną Mariannę spuscieli i onę na zawsze uwolnili, jednak z tą kondycją, aby extra limites Silesiae nie wystąpiła. Co dla lepszego waloru i wykazu ten list spusny rękami własnymi podpisali i sekretem kanoniej oleskiej tego potwierdzili. Datum in Canonia Rosenbergensi, dnia 10 februari 1757.

Daniel Besling Praelat mp.

Leopold Ernestus Verdross Prior mp.

Dominicus Respondek Subpprior mp.

Hen. Christoph Glauer Can. Reg. Lat Profess. mp.

Jeżeli chodzi o osoby, które wystawiły ten dokument, najwięcej wiadomości udało się zebrać o ówczesnym prałacie Beslingu. W r. 1745 występuje on jako członek konwentu oleskiego⁴, w r. 1748 jako proboszcz należącej do klasztoru oleskiego parafii Kościeliska pow. oleskiego⁵. W r. 1750 występuje jako przeor klasztoru w Olesnie⁶. W r. 1755 zostaje obrany, jako dotychczasowy przeor, prałatem, proboszczem i przełożonym klasztoru w Olesnie⁷. W r. 1756 został mianowany archiprezbiterem powiatu oleskiego. Jeszcze w r. 1765 spotykamy go piastującego te same godności, lecz już pod imieniem Daniela Tomasza⁸. O pozostałych osobach nie udało się na razie zebrać wiele wiadomości. W latach 1749—1750 Dominik Respondek występuje jako senior — członek konwentu oleskiego⁹. Leopold E. Verdross w r. 1750 wymieniony jest jako członek konwentu¹⁰. O Glauerze nie uzyskano bliższych danych.

³ *Ibid.*, 141 i n.

⁴ WAP. Wrocław, Rep. 115, nr 84.

⁵ *Chronicon compendiosum acta et facta memoria digna complectans Canoniam Wratisl. in Arena*, Archiwum Archid. we Wrocławiu, sygn. V, 4, s. 500.

⁶ WAP Wrocław, Rep. 115, nr 100.

⁷ *Ibid.*, Rep. 115, nr 108.

⁸ *Ibid.*, Rep. 115, nr 116.

⁹ *Ibid.*, Rep. 115, nr 100 i 109.

¹⁰ *Ibid.*, Rep. 115, nr 100.